

Drodzy Czytelnicy!

Tak jak rośliny, i nasz język, którym opisujemy przyrodę, kryje w sobie wiele barw i odcieni. Używamy ich do nazywania różnych gatunków zwierząt i roślin.

Barwniki roślinne

Od wieków znane są **barwniki roślinne**. Są tak trwałe, że znajdowano je jeszcze na płótnach, w które owijano mumie w starożytnym Egipcie, czy na malowidłach naskalnych sprzed 15 tys. lat! Barwniki otrzymuje się z **ziół** poprzez gotowanie **świeżych** lub **suchych korzeni, kory, liści, nasion lub owoców**, a barwienie za ich pomocą nadaje tkaninom zapach ziół.

Wiele roślin ma łacińską nazwę gatunkową *tinctorius* lub *tinctoria*, czyli farbujący(a) i barwiący(a), np. marzanna barwierska (*Ruba tinctorum*) czy rumian żółty (*Anthemis tinctoria*), co wskazuje na ich właściwości.

Niebieski barwnik można uzyskać z kwiatów chabrów bławatków, owoców śliwy tarniny, ligustru i bzu czarnego.

Żółty barwnik może pochodzić z bylicy piotun, niecierpka pospolitego, nawłoci pospolitej, kory grabu i berberysu, a nawet z liści brzozy.

Czerwonego koloru dostarczają: pięciornik kurzyśląd, kora kruszyny pospolitej, korzenie szczawiu zwyczajnego. W starożytności do otrzymania czerwieni szeroko stosowano marzannę barwierską, czyli brocz, od którego prawdopodobnie pochodzi określenie „broczyć krwią”.

Liście pokrzywy **barwią na zielono**, łupiny orzechów włoskich **na brązowo**, a kora osły czarnej **na brązowo**. Z jej dojrzałych czarnych szyszeczek wytwarzano dawniej atrament.

Natomiast **biały kolor** tkanin uzyskiwano dzięki bieleniu ich na słońcu, na przemian susząc i polewając materiał wodą.

BZ

TO COŚ WIĘCEJ NIŻ RYSUNEK

na dziecięcym rysunku
masz usta w kształcie
SERCA
i ocienione długimi
rzęsami fiołkowe oczy
stoisz na pomarańczowej
trawie
fruwają fioletowe ptaki
w różowych chmurkach

SERCE DZIECKA
świetnie się zna
NA KOLORACH ŻYCIA

DB

Owady widzą barwy inaczej...

...niż my, np. pszczoły reagują na niektóre z nich, a na część nie zwracają uwagi. Ich tzw. **oczy złożone** sprawiają, że obraz widzą nieco **zamazany**, ponadto wygląda on podobnie jak **mozaika**, z tego powodu zwracają uwagę dodatkowo na **kształt i ruch**. Dlatego wiele kwiatów zapylanych przez owady ma cienkie łodygi. Kołyszące się kwiaty jakby wołają wtedy „**tu jestem!**”, sama barwa nie wystarcza. I dlatego też próbując odstraszyć pszczołę machając rękami, tylko sprawiaemy, że konkretyzuje jej się obraz jej zagrożenia i... przyszłego celu.

ŁF

DB

Kolory w nazwach roślin i zwierząt

konkurs

Barwy to jedna z najbardziej charakterystycznych cech roślin, zwierząt i grzybów.

Prześlij do nas na adres e-mail: biuletyn@sibg.org.pl do 10 października znane Ci ciekawe nazwy roślin, zwierząt lub grzybów zawierające kolor wraz z uzasadnieniem, skąd wziął się w nazwie. Wybrane z Waszych propozycji wraz z imieniem i nazwiskiem autora opublikujemy w kolejnym numerze Biuletynu!

A oto nasze przykłady:

niedźwiedź brunatny - ma brunatny (brązowy) kolor futra

sikora modra „modraszka” - czapeczka na jej głowie jest modra (jasnoniebieska)

gajowiec żółty - leśny żółty kwiatek

olsza czarna - drzewo o czarnej korze, która dawniej była nawet używana do barwienia tkanin

czarka szkarłatna - grzyb o kolorze szkarłatnym (ciemnoczerwonym)

mleczaj rydz lub po prostu **rydz** - jego nazwa nawiązuje do soku w kolorze mleka

ŁF

CIĘKAWOSTKA? BIAŁY CZY CZARNY?

Ciemiernik biały ma białe kwiaty, co odzwierciedla polska nazwa, natomiast łacińska *Helleborus niger* (*niger* znaczy czarny) opisuje jego czarny, czerniejący korzeń.

ŁF

Redaktor naczelna i opracowanie graficzne:

Ewa Ziemer

Redakcja tekstów:

Barbara Ziemer

Korekta:

Mirosław Paprotny, Małgorzata Szymańczyk, Barbara Ziemer

Media i kontakt z czytelnikami:

Katarzyna Ziemer

Autorzy tekstów:

Danuta Bula (DB), Łukasz Fuglewicz (ŁF), Barbara Ziemer (BZ)

Kontakt: biuletyn@sibg.org.pl